

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2006-2007

4 april 2007

VOORSTEL VAN DECREET

– van de dames **Veerle Heeren, Else De Wachter en Dominique Guns**, de heer **Jan Peumans**,
mevrouw **Michèle Hostekint** en de heer **Tom Dehaene** –

houdende de beveiliging van woningen door optische rookmelders

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Jaarlijks hebben er ongeveer 12.000 branden plaats in België. Die branden eisen jammer genoeg elk jaar 135 dodelijke slachtoffers en een groot aantal gewonden. Dan hebben we het nog niet over de psychische trauma's en de enorme materiële schade die brand veroorzaakt.

Ruim 75% van de slachtoffers van brand komen om in woningbranden. Aangezien de meeste woningbranden in de late namiddag of 's nachts uitbreken, sterft het merendeel van de slachtoffers in hun slaap, verrast door de giftige rook en de gassen die vrijkomen (30% van de branden begint tussen 16 uur en 20 uur en de meeste dodelijke slachtoffers vallen tussen 0 uur en 6 uur 's nachts). Mensen worden immers niet wakker van de brandgeur bij een beginnende brand. Integendeel, wie slaapt ruikt niets en door de rook en het gas valt men in een nog diepere slaap.

De meeste slachtoffers van brand sterven bij het begin van de brand en meestal 's nachts. Niet alleen de giftige rook en de gassen zijn daarvoor verantwoordelijk, maar ook de onbeschrijflijke hitte die vrijkomt. In slechts enkele minuten tijd stijgt de temperatuur in een brandende kamer tot boven 300° Celsius. Bij 65° Celsius stopt het menselijk lichaam al met functioneren. De longen verdampen en de geest wordt verlamd. Bewusteloosheid is het gevolg. De meeste slachtoffers sterven dan ook door de rook en niet door de vlammen. Kinderen zijn daarbij nog gevoeliger voor rook en toxische gassen dan volwassenen. Brand is bovendien een van de eerste doodsoorzaken bij kinderen jonger dan vijf jaar.

Zelfs bij een snelle interventie duurt het al gauw enkele minuten vooraleer de brandweer bij een brand ter plaatse kan zijn. Enkele minuten zijn snel voorbij, maar het is dikwijls te lang om nog levens te kunnen redden. Voor de bewoners is het van levensbelang dat ze de woning bij brand zo snel mogelijk kunnen verlaten, nog voor de brandweer ter plaatse is. Meestal treft de brandweer slapende mensen aan. Bijna 90% van alle brandslachtoffers sterven 's nachts en 2/3 sterft in zijn slaapkamer door verstikking.

Bij een brand heb je gemiddeld 3 minuten de tijd om het huis te verlaten. Er mag dus geen tijd worden verloren. Daarom is het belangrijk dat bewoners bij een beginnende brand zo snel mogelijk worden gewekt.

Om een woning bij brand tijdig te kunnen verlaten, is het dus essentieel dat je onmiddellijk bij het ontstaan van de brand gealarmeerd wordt.

Dat impliceert een automatische branddetectie die de gebrekkige menselijke waakzaamheid aanvult. Voor de automatische branddetectie bestaan er twee mogelijkheden: 1) een branddetectiesysteem; 2) een rookmelder of rookdetector.

In dit voorstel wordt gekozen voor optische rookmelders van de derde generatie, uitgerust met een lithium batterij met een minimum gegarandeerde levensduur van 10 jaar, en niet voor ionische rookdetectoren, omdat bij ionische rookdetectoren het risico op nucleaire besmetting bij beschadiging (door brand) reëel is en omdat het duurder is om ze te recyclen. Daarenboven blijkt uit Nederlandse proeven dat de reactiesnelheid van de optische rookmelder bij zogenaamde smeulbranden groter is dan de reactiesnelheid van een ionische rookdetector. Smeulbranden onderscheiden zich van vlammenbranden door de langzamere ontwikkeling, met als gevolg een tragere vlamvorming en daarmee gepaard de ontwikkeling van grotere rookdelen.

Bij woningbrand gaat het in de meeste gevallen om smeulbranden, veroorzaakt door bijvoorbeeld een kortsluiting, een smeulende sigaret enzovoort. Door de giftige rookontwikkeling ligt het aantal dodelijke slachtoffers bij smeulbranden ook veel hoger dan bij vlammenbranden. Zelfs als de rookmelder op het stroomnet is aangesloten moet er een back-upstelsel zijn dat uitgerust is met een lithium batterij met een minimum gegarandeerde levensduur van 10 jaar.

Een rookmelder is een vrij klein toestel dat aan het plafond wordt bevestigd en dat de ruimte permanent beveiligd. Wanneer de rookmelder brandlucht vaststelt, zendt het toestel een krachtig geluidssignaal uit. De rookmelder waarschuwt dus wanneer er brand ontstaat, zodat je tijdig het huis kunt verlaten en de brandweer kunt verwittigen. Een rookmelder bewijst natuurlijk vooral 's nachts zijn nut, wanneer je slaapt. Je wordt gewekt door het geluidssignaal van een rookmelder, maar niet door de rook, omdat die koolmonoxide (CO) bevat, waardoor je in een nog diepere slaap komt. Veel mensen denken dat ze rook wel zullen ruiken, maar niets is minder waar. Rook is donker, heet, giftig én snel. Je ziet niets meer. De gassen kunnen een temperatuur hebben tot 600° Celsius. CO en cyaangassen komen vrij en in 3 minuten kan een brand zich door de hele woning verspreiden.

De kostprijs van een rookmelder (10 tot 25 euro) staat dan ook in schril contrast met het levensreddende nut van het toestel.

Een rookmelder kan je leven redden! Internationale studies bevestigen dat¹. Uit Britse statistieken blijkt bijvoorbeeld dat bij woningbranden die ontdekt worden door rookmelders, het aantal slachtoffers per 1000 branden 2 tot 4 bedraagt. Als er geen rookmelders aanwezig zijn, zijn er gemiddeld 7 tot 9 doden per 1000 branden. Als er rookmelders aanwezig zijn, wordt 71% van de branden ontdekt.

Eveneens volgens die studie kunnen 68% van de woningbranden die worden ontdekt door een rookmelder, worden beperkt tot de vuurhaard en 98% tot de ruimte waar de brand uitbreekt. Als een rookdetector ontbreekt, is dat respectievelijk 41% en 90%².

Terwijl er voor andere gebouwen dan woningen (ziekenhuizen, warenhuizen, scholen, hotels enzovoort) strikte voorschriften en maatregelen bestaan ter voorkoming van brand, is dat niet het geval voor particuliere woonegelegenheden.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat het in Vlaanderen niet bijster goed gesteld is met de preventieve plaatsing van rookmelders in woningen, zeker wanneer we de situatie vergelijken met die in andere Europese landen. Vooral in de Scandinavische landen is de rookmelder ingeburgerd. In Noorwegen heeft 98% van de woningen minstens één rookmelder, in Zweden 88% en in Finland 66%. In België daarentegen schat men het gebruik van rookmelders in particuliere woningen op 3 tot 10%.

België is een van de Europese landen met het grootste aantal slachtoffers. Een rookmelder in onze woning is dan ook helemaal geen overbodige luxe. Zowel in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest als in het Waalse

Gewest³ werd de verplichting ingevoerd om een rookmelder te plaatsen voor alle eigenaars die een woning of appartement verhuren, en voor alle nieuwbouwwoningen of -appartementen.

De indieners van dit voorstel achten het absoluut noodzakelijk dat er in Vlaanderen op dit vlak een inhaalbeweging wordt uitgevoerd.

Uit internationaal onderzoek blijkt voorts dat de meeste branden voorkomen in verblijfsruimten. Uit een Nederlands onderzoek dat in 2000 werd uitgevoerd ter voorbereiding van het zogenaamde bouwbesluit (dat onder meer rookdetectoren in nieuwbouwwoningen in Nederland verplicht) bleek dat slechts 4% van de branden ontstaan in verkeersruimten (gangen) van een woning, terwijl 83% van de branden ontstaan in een verblijfsruimte (keuken, slaapkamer enzovoort). Voor een maximale detectie is het daarom wenselijk rookmelders niet enkel in de verkeersruimten maar ook in de verblijfsruimten voor te schrijven.

Voor de indieners staat de veiligheid van de inwoners in Vlaanderen centraal. Ze willen voorkomen dat er wekelijks slachtoffers blijven vallen bij woningbranden. Daarom wensen ze bij decreet de verplichting in te voeren om bij alle nieuw te bouwen of te renoveren woningen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning nodig is de woning permanent uit te rusten met een rookmelder.

Op die manier kan de verplichting van de plaatsing van een rookmelder bij vergunningsplichtige renovatie en nieuwbouw gekoppeld worden aan de hand van de aflevering van een attest dat de rookmelder geplaatst is, zonder dat het expliciet als voorwaarde in de vergunning is opgenomen. Dit attest wordt afgeleverd door de verstrekker van de stedenbouwkundige vergunning.

¹ Bron: Rapport de la Commission de l'Assemblée Nationale, France (oktober 2005) & Rapport nr. 116 (2006-2007) de M. René Beaumont, fait au nom de la commission des affaires économiques, déposé le 13 décembre 2006.

² Bron: Home Office Summary Fire Statistics UK 2003, published november 2004. Statistieken op basis van geregistreerde brandhaarden.

³ Besluit van 15 april 2004 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van bijkomende verplichtingen inzake brandvoorkoming in de te huur gestelde woningen (B.S 05/05/2004 + erratum 11/06/2004) – Decreet van 15 mei 2003 van het Waalse Gewest tot wijziging van de Waalse Huisvestingscode en artikel 174 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium (BS 01/07/2003) en Besluit van 21 oktober 2004 van de Waalse Regering betreffende de aanwezigheid van brandmelders in de woningen (BS 10/11/2004).

Steden en gemeenten die erom verzoeken kunnen rookmelders ter beschikking krijgen ten einde deze in de woningen op hun grondgebied te laten plaatsen. Het spreekt voor zich dat steden en gemeenten daarbij zelf kunnen bepalen in welke woningen zij prioritair een rookmelder willen geplaatst zien.

De indieners suggereren tevens dat de Vlaamse Regering de nodige initiatieven neemt ten einde de installatie van een rookmelder en CO-melder als bijkomende voorwaarde op te nemen in het toepassingsgebied van de besluiten van de Vlaamse Regering houdende instelling van een aanpassing- en een verbeteringspremie en van een tegemoetkoming in de kosten van een renovatie van een woning. Op basis van de voorliggende factuur van aankoop én plaatsing van de rookmelder en CO-melder kan er aldus een terugbetaling komen van de gemaakte kosten.

Het is beter voorkomen dan genezen. De gemeentelijk autonomie speelt ten volle als het gaat over het ontwikkelen van een brandpreventiebeleid. Daarom wenst de decreetgever de gemeente te ondersteunen die op vrijwillige basis rookmelders zelf wil gaan plaatsen in bijvoorbeeld de huurwoningen op haar grondgebied, door het ter beschikking stellen van rookmelders vanuit de Vlaamse overheid.

Wat de plaatsing van een rookmelder betreft, zijn de indieners van mening dat deze best aangebracht wordt op iedere bouwlaag of verdieping, met inbegrip van de kelders, en in het evacuatietraject (zo dicht mogelijk bij de uitgang). Voor niet-bewoonde zolders geldt die verplichting niet.

Bovendien moeten de rookmelders goedgekeurd zijn door een door BELAC geaccrediteerde certificatieorganisatie. Ze mogen niet van het ionische type zijn en ze moeten uitgerust zijn met een verzegelde batterij met een levensduur van minimum 10 jaar. De indieners dringen erop aan de levensduur van de batterij op de verpakking te vermelden.

De verzekeringssector is een bondgenoot in de sensibilisering van mensen om hun woning te beveiligen tegen brand. Hoe beter de woning is beveiligd, hoe kleiner het risico is dat de brandverzekeraar moet overgaan tot de uitbetaling van de verzekerde brandschade.

De indieners achten het evenwel onaanvaardbaar dat in de brandpolis contractueel expliciete bepalingen zouden worden opgenomen die stipuleren dat bij gebrekkige preventiemaatregelen, zoals de afwezig-

heid van een rookmelder, de verzekerde schade niet uitbetaald wordt. De indieners willen een stimulerend beleid ontwikkelen rond brandpreventie, geen bestraffend beleid.

Veerle HEEREN
Else DE WACHTER
Dominique GUNS
Jan PEUMANS
Michèle HOSTEKINT
Tom DEHAENE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° rookmelder: een apparaat van de 3de generatie dat reageert op de rookontwikkeling bij een brand door het produceren van een scherp geluidssignaal, dat niet van het ionische type is en uitgerust is met een verzegelde batterij met een minimum gegarandeerde levensduur van 10 jaar en erkend door een EN45011 geaccrediteerd certificatieorganisme door BELAC of door een Europees accreditatieorganisme dat lid is van de multilateral agreement (MLA) van de European cooperation for Accreditation (EA);
- 2° woning: elk onroerend goed of het deel ervan dat hoofdzakelijk bestemd is voor de huisvesting van een gezin of een alleenstaande;
- 3° BELAC: Belgische Accreditatieorganisatie voor accreditatie van organismen voor certificatie, inspectie en testen.

Artikel 3

Alle nieuw te bouwen woningen en alle woningen waaraan renovatiewerken worden uitgevoerd waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is en waarvoor de stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd na de inwerkingtreding van dit decreet, moeten uitgerust zijn met correct geïnstalleerde rookmelders. Aan de hand van een attest, afgeleverd door de verstrekker van de stedenbouwkundige vergunning, moet de bouwheer bewijzen dat de rookmelder geplaatst is.

De Vlaamse Regering kan, afhankelijk van de kredieten die daartoe op de begroting worden ingeschreven, aan de gemeenten rookmelders ter beschikking stellen die zij, in het kader van de ontwikkeling van een brandpreventiebeleid, kunnen plaatsen in de huurwoningen op hun grondgebied. De Vlaamse Regering

bepaalt de nadere voorwaarden voor de toekenning en de plaatsing van de rookmelders.

Artikel 4

Het decreet van 7 mei 2004 houdende het stimuleren van de beveiliging van woongelegenheden door rookmelders wordt opgeheven.

Veerle HEEREN
Else DE WACHTER
Dominique GUNS
Jan PEUMANS
Michèle HOSTEKINT
Tom DEHAENE
